



Forord

Stortinget ga før sommeren tilslutning til forslaget fra Regjeringen om å gjennomføre en kommunereform. Blant partiene er det nok ulike meninger om hvordan en kommunereform bør utformes, men det er et bredt flertall på Stortinget bak vedtaket om en reform.

Det betyr at nye kommunekart skal tegnes over hele landet i løpet av få år.

Kommunene er oppfordret til å innta en aktiv holdning og gå i gang med arbeidet så snart som mulig. Sittende fylkesmann har gitt kommunene i Oppland en «frist» til 10. desember med å utforme en plan for kommunens arbeid med reformen. Dette dokumentet er Ringeby kommune sitt svar på fylkesmannens bestilling.

Vi i kommunene kan velge å engasjere oss aktivt eller innta en passiv rolle. Vi kan vi bruke reformen som et middel til å oppnå vekst og utvikling ved å gå inn i prosessen og utforske hvilke muligheter som åpner seg ved å bli en del av en ny, større kommune. Ved å engasjere oss kan vi påvirke hvordan vår nye kommune skal se ut. Velger vi å være passive vil vi sannsynligvis bli del av en ny kommune som andre har bestemt.

Jeg mener at vi har all interesse av å påvirke vår framtid, og innta en aktiv rolle. Vi vil bestemme over framtida for Ringeby.

Derfor har Ringeby kommune vært tidlig ute og satt ned en bred «strategigruppe» bestående av alle politiske partier i kommunestyret. Strategigruppen utgjøres da av formannskapet, supplert med representant for Høyre og Framskrittpartiet. Strategigruppen har allerede vært i arbeid et halvt år, og har gjennom grundig kartlegging, drøftinger og høyttenking lagt et godt grunnlag for det videre arbeid.

Når reformen nå er vedtatt av Stortinget, må vi se etter muligheter som ligger der for vår del. Hva kan vi oppnå med reformen? Hva kan bidra til å styrke vårt lokalsamfunn, slik at dere alle opplever at vi står bedre rustet til å møte framtida etter at reformen er gjennomført?

Vi er innstilt på å gjøre et godt og grundig arbeid med reformen. Det innebærer at faktagrunnlaget må på plass, og at vi skal lage god dialog og gode møteplasser på etter vinteren og ut over våren 2015. Det blir mye involvering fram til beslutning om hvordan en ny kommune skal se ut. Gjennom dette arbeidet må vi skaffe oss trygghet for at en ny kommune vil gi et bedre tilbud til våre innbyggere og gi større muligheter for vekst og utvikling. Vi må også skaffe oss et godt grunnlag for å velge hvilke kommuner vi eventuelt skal gå sammen med. Like viktig er det konkrete arbeidet videre med planlegging og iverksetting av en eventuell ny kommune.

Erik Odlo
ordfører

Innholdsoversikt

1 Grunnlaget for strategigruppas arbeid	4
2 Beslutningsstien	6
3 Virkelighetsoppfatningen og reformbehovet	7
4 Mål for reformen	8
5 Robusthet	11
6 Ringebus strategiske posisjoner og interesser	14
7 Økonomi som virkemiddel i reformen	16
8 Prosessen og framdriften	18
9 Plan for arbeidet med kommunereform (som fylkesmannen ber om)	22



1. Grunnlaget for strategigruppas arbeid

Ringeby kommunestyre gjorde i møte 18. februar 2014 i sak 7/14 enstemmig slik vedtak:

1. Ringeby kommunestyre er innforstått med at kommunesektoren står foran en omfattende reform. Ringeby kommune vil ta aktivt del i de forestående prosessene.
2. Kommunestyret gir formannskapet i oppdrag å følge opp sitt vedtak i sak 50/2012 av 15. mai 2012 om at Ringeby regionale tilhørighet tas opp til vurdering i løpet av planperioden 2012 – 2015.
3. Formannskapet går i dialog med Nord-Fron og Sør-Fron kommuner, med kommunene i Lillehammerregionen og Oppland fylkeskommune om region-inndelingen. Formannskapet utarbeider en prosessplan i dialog med de nevnte partene. Hvis det er hensiktsmessig kan formannskapet nedsette et kontaktutvalg blant formannskapets medlemmer.
4. Formannskapet setter sammen ei strategigruppe med bred politisk deltakelse til å utforme forslag til prosess og premisser for Ringeby rolle i en kommende kommunereform. Herunder skal strategigruppa synliggjøre Ringeby kommunes interesser ved en kommunereform. Strategigruppa rapporterer til formannskapet. Strategigruppa kan nedsette et arbeidsutvalg.
5. Kommunestyret skal holdes regelmessig orientert om utviklingen i prosessen om regioninndeling og om kommunereform.

Formannskapet fulgte opp dette vedtaket i møte 13. mars 2014 med følgende vedtak:

1. Formannskapet går i dialog med Nord-Fron og Sør-Fron kommuner, med kommunene i Lillehammer-regionen og Oppland Fylkeskommune, om regioninndelingen. Formannskapet utarbeider en prosessplan i dialog med de nevnte partene.
2. Det nedsettes en strategigruppe for utforming av forslag til prosess og premisser for Ringeby rolle i en kommende kommunereform. Gruppen skal ha bred politisk deltakelse.
3. Som strategigruppe velges formannskapet supplert med Høyres og Fremskrittspartiets kommunestyrerepresentanter.
4. Strategigruppen kan ved behov nedsette et arbeidsutvalg.
5. Ordføreren sørger for at kommunestyret holdes regelmessig orientert om utviklingen i prosessen om regioninndeling og om kommunereform.

I møte 2. september 2014 i sak 55/14 vedtok kommunestyret enstemmig:

1. Ringeby kommunestyre gir sin tilslutning til at KS deltar som faglig tilrettelegger og koordinator for lokale/regionale prosesser i det kommunereformarbeidet regjeringen etter stortingsvedtak har invitert kommunene til.
2. Ringeby kommunestyre gir sin tilslutning til opplegget for behandling av spørsmålet om kommunereformen som fremgår av strategigruppens notat 25.08.2014.

I møtet 28.10.2014 vedtok kommunestyret i sak 75/14

- 1) å ta en grundig saksutredning fra rådmannen om kommunereformen til orientering
- 2) at en framlagt aktivitetsplan legges til grunn for den videre prosessen, og ba om å få en sak til kommunestyremøtet i november, og
- 3) at den planlagte prosessen om regioninndelingen innstilles

Kommunestyret gjorde i møte 25.11.2014 følgende vedtak i sak 81/14:

1. Ringeby kommune ønsker å delta aktivt i en prosess om kommunereform for å ivareta innbyggernes, næringslivets og kommuneorganisasjonens interesser best mulig.
2. Spørsmålet om hvilken samarbeidskonstellasjon som Ringeby primært ønsker å delta i en prosess sammen med, avgjøres av kommunestyret etter at det er holdt dialogmøte med innbyggerne.
3. Spørsmålet om tempo i reformprosessen avgjøres av kommunestyret etter dialog med kommunene i samarbeidskonstellasjon.
4. Som svar på fylkesmannens bestilling i brev av 24.09.2014 vedtar Ringeby kommunestyre plan for arbeidet med kommunereformen inntatt i rapport fra strategigruppa datert 18.11.2014. Formannskapet gis fullmakt til å godkjenne endelig plan for arbeidet med kommunereform, for innsending til Fylkesmannen innen fristen.

Viktige aktuelle dokumenter for strategigruppa er særlig følgende:

- ❖ Grunnlagsdokument: Meldingsdel i kommuneproposisjonen 2015 (Prop 95 S)
- ❖ 28.05.14 Kommunereform – avklaring av rammer og prosess (notat utarbeidet av rådmennene i Lillehammer, Øyer, Gausdal og Ringeby)
- ❖ Brev 26.6.2014 fra KS til kommunene og fylkeskommunene – KS medvirkning i lokale og regionale prosesser i en kommunereform – anmodning om kommunal og fylkeskommunal politisk behandling
- ❖ Brev 3.7.2014 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet til fylkesmennene – Kommunereform – Oppdragsbrev til Fylkesmannen
- ❖ Brev 3.7.2014 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet til KS – Invitasjon til å delta i reformprosessen
- ❖ Brev 11.8.2014 fra Fylkesmannen i Oppland til ordførere og rådmenn i Oppland – Invitasjon til oppstartseminar om kommunereformen
- ❖ Brev august 2014 fra Kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner til ordførerne i alle landets kommuner – invitasjon til å delta i reformprosessen

Aktuell informasjon om kommunereformen finnes dessuten på fylkesmannens hjemmeside

<http://www.fylkesmannen.no/Oppland/Kommunal-styring/Kommunereformen/>

Strategigruppa har gått nøye inn på alle leddene i regjeringens argumentasjonsrekke for å forsøke å svare på om de gir grunnlag for Ringeby kommune til gå inn i en krevende prosess om realiteten i kommunereformen. På alle trinn har strategigruppa sett på alternativet til å akseptere premissene.

Ved starten på dette arbeidet har strategigruppa lagt som forutsetning at gruppa går åpent inn i det uten å ha låst seg til bestemte alternativ. Gruppe-arbeidet foregår på den måten at vi bygger "stein på stein" fram mot enighet i en prosess der alle bidrar. Nyanser i oppfatninger forekommer selvsagt, men gruppa har lagt seg på ei linje der vi etablerer "tilstrekkelig enighet" som grunnlag for å gå videre.

Dette dokumentet inneholder i kapittel 9 den planen som fylkesmannen har bedt om. For øvrig viser dokumentet de premissene som planen bygger på. Vurderingene framstår som strategigruppas, men kommunestyret har gjennom sine vedtak i saken sluttet seg til vurderingene.

2. Beslutningsstien

Med utgangspunkt i grunnlagsdokumentet har strategigruppa lagt følgende "behandlingssti" til grunn for sin drøfting av Ringebus håndtering av kommune-reformspørsmålet.

Virkelighetsbeskrivelsen
av dagens kommuner og kommunestruktur

Ok, aksepterer i tilstrekkelig grad til å gå videre

Behovet for reform

Ok, aksepterer i tilstrekkelig grad

Målene for reformen

Ok, aksepterer i tilstrekkelig grad

Målene for reformen for Ringebus del

Ok, aksepteres i tilstrekkelig grad

Robusthet
jf regjeringens kriterier

Ok, aksepterer i tilstrekkelig grad

Robust -

sammen med hvem?

Lokale krav til robusthet i vår del av fylket:
"Hvem skal vi være robuste sammen med?"
Definere sammenslutningspartnere

Kjenner oss ikke igjen, aksepterer ikke. Hva gjør vi med det?

Lage vår egen virkelighetsbeskr.
Hva skal den brukes til?

Passivitet,
innta objektrollen

Aksepterer ikke reformbehovet slik det er beskrevet av regjeringen.

Lage vår egen behovsbeskr.
Hva skal den brukes til?

Passivitet,
innta objektrollen

Aksepterer ikke regjeringens mål.
Hva så?

Lage våre egne generelle mål.
Hva skal de brukes til?

Passivitet,
innta objektrollen

De generelle målene gir ikke tilstr. gevinst for Ringebu kommune.
Hva gjør vi med det?

Lage konkrete lokale mål. Hva skal vi med dem?

Passivitet,
innta objektrollen

Regjeringens krav til robusthet gir ikke tilstr gevinst for Ringebu kommune.
Hva gjør vi med det?

?

Passivitet, innta objektrollen

3. Virkelighetsoppfatningen av kommunesektoren og reformbehovet

Det første leddet i argumentasjonen for en kommunereform er virkelighetsoppfatningen. Aksepterer vi beskrivelsen av dagens kommuner (Prop 95 S side 23 – 24) som premiss for reformbehovet?

Hva hvis vi ikke gjør det?

Reformbehovet baseres særlig på følgende forhold:

- 1) Befolkningsutviklingen
- 2) Sentralisering
- 3) Manglende samsvar mellom administrative og funksjonelle inndelinger
- 4) Mange og viktige oppgaver stiller økte krav til kommunene
- 5) Økte krav til kapasitet og kompetanse
- 6) utfordringer for lokaldemokratiet

Innser vi og aksepterer behovet for reform av kommunestrukturen slik det er definert i Prop. 95 S side 24 – 28?

Hva hvis vi ikke innser og aksepterer reformbehovet basert på de nevnte forholdene?

Strategigruppa aksepterer beskrivelsen av dagens kommuner *tilstrekkelig* til at vi kan gå videre i prosessen med den lagt til grunn.

Det er blitt hevdet at mer utstrakt av interkommunalt samarbeid kan erstatte endringer i kommunestrukturen. Kommunesammenslutning har imidlertid andre formål enn mer eller mindre formalisert interkommunalt samarbeid. De siste må være saklig avgrenset og ivaretar ikke helheten i kommunenes oppgaver.

De fire første punktene anså strategigruppa som ukontroversielle premisser for å gå inn i en kommunereform.

Pkt. 5 er utvilsomt også riktig, men dette henger sammen med de ressursene som tilføres kommunene og de oppgavene som de pålegges av staten. Det er derfor ikke uten videre gitt at kommunereform er "medisinen" for å møte økte krav til kapasitet og kompetanse.

Det kan heller ikke være tvil om at lokaldemokratiet har betydelige utfordringer. De kan være høyst forskjellige i landets minste kommuner og i de største kommunene. Strategigruppa er tvilende til at utfordringer for lokaldemokratiet (pkt. 6) kan inngå i grunnlaget for reformbehov.

Strategigruppa mener at utvidet interkommunal samarbeid ikke fullt ut kan ivareta de reformbehovene som ligger til grunn for kommunereformen.

4. Mål for reformen

Regjeringens mål i følge Prop 95 S side 29 – 30 er:

- 1) Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne
- 2) Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
- 3) Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
- 4) Styrket lokaldemokrati

Aksepterer vi målene for kommunereformen?

Styringsgruppa kan ikke være uenig i de målene som regjeringen har stilt opp for kommunereformen. Styringsgruppa vil likevel påpeke:

1) Gode og likeverdige tjenester har sammenheng med økonomien i kommunene. Like viktig som endring av kommunestrukturen er det at kommunene får en forutsigbar økonomi.

Likeverdighet i tjenestetilbudet må også innebære rom for valg av lokale løsninger og ikke en nasjonal norm. Den stadig økende bruken av rettighetslovgivning for brukere av kommunale tjenester kan kollidere med dette hensynet.

Styringsgruppa aksepterer derfor denne delen av målet, men er usikker på om den foreslåtte kommunereformen er den eneste og beste veien til dette målet.

2) Styringsgruppa slutter seg til denne målformuleringen. Kommunene har utvilsomt en rolle å spille her, men statens egen rolle er enda viktigere. Statens bidrag i samfunnsutviklingen framstår som fragmentarisk og lite koordinert.

Kommunereformen alene er derfor ikke tilstrekkelig til å oppnå en tilstand av "helhetlig og samordnet samfunnsutvikling."

3) Denne målformuleringen handler også om økonomi. Hva som ligger i begrepet "bærekraftig" er i liten grad definert i Prop 95 S. Begrepet brukes ellers ofte i forbindelse med naturens og miljøets evne til å tåle inngrep. Regjeringen synes å legge en ensidig økonomisk forståelse av begrepet til grunn.

Uttrykket "robust" er også i liten grad definert. Styringsgruppa legger til grunn at større kommunale enheter kan gi bredere fagmiljø og mer variert næringsliv i kommunene og bidra til at kommunene blir mindre sårbare ved omstillinger.

4) Ingen kan være uenig i en målsetting om styrket lokaldemokrati. Lokal-demokrati beror på bl. a. forholdet mellom de kommunale myndighetene og lokalbefolkningen, og på forholdet mellom statsmyndighetene og kommunene.

Styringsgruppa mener at det i beste fall er krevende å oppnå styrket lokaldemokrati gjennom den skisserte kommunereformen.

Som hjelpespørsmål kan vi stille: *hvem skal oppnå noe gjennom kommune-reformen?* For ikke å få for mange kategorier begrenser vi oss her til fire grupper:

- a) Staten selv
- b) Kommunene (f. eks. representert ved folkevalgte og administrativ ledelse)
- c) Innbyggerne
- d) Det verdiskapende næringslivet

Hva *bidrar* hver av disse gruppene med i en kommunereform? (Hva "legger de i potten", hva koster det dem, ...) Og hva blir (eller: kan bli) belønningen/ gevinsten?

	Bidrag/innsats "Hva gir aktørene avkall på?"	Belønning/gevinst "Hva vinner aktørene på?"
Staten	• Penger/"gulrøtter" • Økonomi	• Færre kommuner å forholde seg til • Enklere å styre kommunene mot nasjonale oppgaveløsninger • Mer hensiktsmessig kommunestruktur ut fra statens egne mål
Kommunen	• Redusert lokaldemokrati - kommunen avgir myndighet, sjølråderett, arbeidsplasser, lokal styring • Raske beslutningsveier • Kompetanse • Mindre oversikt over lokalsamfunnet • Unike fjellområder • Turisme, gode bedrifter • Eierandelene i GE og Eidsiva • Et godt tjenesteapparat • God infrastruktur • Hyttekommune – Kvitfjell • Lokale jakt- og fiskerettigheter	• Større fagmiljø • "Robusthet" • Økt konkurransekraft • Rasjonell enhet for samfunnsutvikling • Muligens nye og interessante oppgaver (varsles i prop. våren '15) • Bedre økonomi til å møte uforutsette behov • Større aktivitetsnivå • Større gjennomslagskraft overfor staten • Bedre samordnet planlegging og gjennomføring • En del interkommunale tiltak kan bli rent kommunale og dermed underlegges bedre styring • Vilt- og rovdyrforvaltningen
Innbyggerne	• Fysisk og "mental" større avstand til kommunens ledelse Større mobilitet i befolkningen betyr at større kommunale enheter og lengre avstander får mindre negative konsekvenser enn tidligere. Kommunikasjonene er blitt bedre og reisetider kortet ned, folks aksjonsradius er større enn før. Dette gjelder trolig i større grad for yngre enn for eldre mennesker.	• Mer profesjonell politisk og administrativ ledelse

Næringslivet	• De særskilte virkemidlene som Ringeby har overfor næringsliv/etablerere • Spiller kommunegrenser noen rolle for næringslivet? • Arbeidsgiveravgiftssatser?	• Mer slagkraft overfor staten • Skape en tung reiselivsdestinasjon i nasjonal målestokk • ?
--------------	--	--

Som oppsummering stiller styringsgruppa spørsmålet om regjeringens kommunereform gir tilstrekkelig stor belønning/gevinst (større enn bidragene/innsatsen) for

- ❖ Ringeby kommune
- ❖ Innbyggerne i Ringeby
- ❖ Det lokale næringslivet

Særskilte problemstillinger som reiser usikkerhet og krever særskilt utredning er f. eks.

- Kommunenes kraftinntekter
- Harmonisering av arbeidsgiveravgiften ved sørdalsalternativ
- Rettigheter til jakt og fiske som skiller mellom innen- og utenbygdsboende

Til det siste punktet har Norges Fjellstyresamband uttalt til Kommunal- og moderniseringsdepartementet:

Vi registrerer at spørsmål om forvaltning og rettigheter i statsallmenningene nå er gjenstand for diskusjon i mange av landets kommuner. For å unngå at rettighetene i fjellet skal skape unødvendig usikkerhet ved evt. kommunesammenslåinger, bør disse spørsmålene være avklart i forkant. Vi tror det vil være gunstig om Regjeringen så raskt som mulig informerer landets fjellstyrer og de aktuelle kommuner (vi kan skaffe oversikt over kommuner med statsallmenning) om at:

1. Kretsen av bruksberettigede og bruksrettenes innhold når det gjelder de jordbrukstilknnyttede rettighetene ikke berøres av endret kommunestruktur.
2. Kgl. res. 24. juli 1964 videreføres.
3. Dagens kommunegrenser gjøres gjeldende som definisjon for innenbygdsboende i forhold til jakt på elg, hjort, dådyr, rådyr og bever og jakt på rovvilt.
4. Dagens fjellstyrestruktur opprettholdes inntil videre og evt vurderes etter at en ny kommunestruktur er avklart.

Strategigruppa mener det er usikkert om den foreslåtte kommunereformen gir de fordelene og fører til de målene som regjeringen legger til grunn.

5. Robusthet

Kravet og ønsket om robuste kommuner går igjen som et mantra i regjeringens opplegg for kommunereform.

Hva som ligger i begrepet robust, samt argumenter for og imot større kommuner, er behandlet i Prop 95 S side 30 flg (ekspertutvalget) og side 39 – 46 (departementets vurderinger).

Hva mener vi kjennetegner en robust kommune?

- | |
|--|
| <ul style="list-style-type: none">☐ Større totaløkonomi☐ Mer variert befolknings- og næringssammensetning☐ God evne til å påta seg store og kompliserte oppgaver☐ Bred og spiss fagkompetanse☐ Uten innebygde strukturelle konflikter☐ Sammensatt av tidligere ulike og varierte kommuner – ikke like |
|--|

Regjeringens nettbaserte hjelpemiddel www.nykommune.no er godt egnet til å illustrere ulikheter og variasjon mellom kommune – noe som er viktige kriterier på robusthet. Sammenlikningen av Ringebu med andre kommuner kan foretas i mange varianter. For enkelhets skyld presenteres her noen utslag ved midtdals- og sørdals-alternativene. SSBs mellomalternativ for prognoser er lagt til grunn.

Midt-Gudbrandsdalsalternativet:

- ❖ Ringebu har nå nokså nøyaktig 1/3 av folketallet i summen av Nord-Fron, Sør-Fron og Ringebu. Den relative andelen vil være uendret i 2020, men øke noe fram mot 2040.
- ❖ I yngste aldersgruppe (0 – 5 år) er Ringebus andel nå litt under 1/3, men vil øke fram til 2040 til over 1/3. Det samme gjelder for gruppen 6 – 19 år.
- ❖ Også for aldersgruppen for yrkesaktiv alder (20 – 66 år) vil Ringebus andel øke svakt.
- ❖ Ringebus andel av gruppen 67 – 79 år vil synke noe, mens andelen av de aller eldste, over 80 år, vil gå markert ned – fra 36,2 % i dag til 32,2 %.
- ❖ Denne utviklingen gjenspeiler seg i estimert framtidig tjenestebehov for årsverk i pleie og omsorg. Målestokken er tjenestebehov i årsverk pr innbygger i årsgruppen 20 – 66 år. Ringebu ligger i dag på topp blant midtdalskommunene, men i 2040 vil Ringebu ha det laveste tjenestebehovet innen pleie og omsorg blant de tre kommunene. Dette er en indikasjon på at «forgubbingen» i Ringebu har kommet langt og vil flate ut tidligere enn de andre kommunene.
- ❖ Ringebu har den laveste andelen sysselsatte i offentlig sektor og dermed den høyeste andelen sysselsatt i privat sektor blant de tre kommunene.

- ❖ Fordelingen av sysselsatte på næringer plasserer Ringebru i midten når det gjelder primærnærings, klart på topp når det gjelder sekundærnærings og lavest for tertiærnærings. Ringebru er med andre ord industrikommunen blant de tre midtdalskommunene. Til tross for utviklingen innen handel og reiseliv i Ringebru ligger kommunen lavest med hensyn til andel i tjenesteytende næringer.
- ❖ Ringebru er den av de tre kommunene som har minst utpendling av den samlede arbeidsstokken. Hele 70,8 % pendler ikke. Blant de som pendler ut fra Ringebru pendler om lag like mange sørover til Øyer og Lillehammer som nordover til Fronskommunene. I tillegg har Ringebru stor utpendling til Oslo og dessuten et stort antall som ikke er spesifisert på kommuner.
- ❖ Innpendlingen til Ringebru er klart størst fra nord: 340 fra Fronskommunene og Sel. Fra Øyer og Lillehammer pendler 135 til Ringebru. I tillegg til disse tallene pendler 101 arbeidstakere inn fra andre kommuner enn de nevnte.
- ❖ Når det gjelder kommuneøkonomi hadde Ringebru det dårligste netto driftsresultatet og den høyeste netto lånegjelda av de tre kommunene ifølge Kostratall for 2013. Kommunen hadde også lavest driftsinntekter pr innbygger

Sør-Gudbrandsdalsalternativet (Ringebru, Øyer, Gausdal og Lillehammer):

- ❖ Ringebrus relative andel av folketallet er i 2014 10,5 %. Andelen er anslått til å synke til 9,3 % i 2040. De andre tre kommunene er beregnet å ville få relativt stor befolkningsøkning: Lillehammer 26,3 %, Øyer 17,8 %, Gausdal 8,8 %, mens Ringebru får 0,8 %.
- ❖ Ringebrus relative andel i aldersgruppene 0 – 19 år er beregnet å synke til 2040. Det samme gjelder gruppen 20 – 66 år (yrkesaktiv alder). Gruppen eldre 67 – 79 år holder seg ganske stabil relativt sett, mens gruppen over 80 år går markert ned i Ringebru. Dette bekrefter antakelsen foran om at «forgubbingen i Ringebru ligger lenger framme» enn i nabokommunene.
- ❖ Prognosene viser at Ringebru i perioden fram til 2040 vil gå fra nest lavest til lavest blant de fire kommunene når det gjelder tjenestebehov i grunnskolen.
- ❖ Når det derimot gjelder framtidig tjenestebehov i pleie og omsorg målt pr innbygger i yrkesaktiv alder, ligger Ringebru høgest i dag og vil også ligge på topp i 2040.
- ❖ Også ved dette alternativet ligger Ringebru lavest når det gjelder sysselsetting i offentlig virksomhet og tilsvarende på topp når det gjelder sysselsetting i privat sektor.
- ❖ Andel sysselsatt i primærnærings er nest høyest i Ringebru – Gausdal ligger over. Ringebru topper mht sekundærnærings (industri) og ligger nest lavest når det gjelder tertiærnærings (handel og tjenesteyting)
- ❖ Utpendlingen fra Øyer og Gausdal er stor, henholdsvis 46,9 og 54,5 % av arbeidsstyrken. Utpendlingen fra Lillehammer er relativt sett enda mindre enn for Ringebru – 76,3 % av arbeidsstyrken i Lillehammer har arbeid i egen kommune.

- ❖ Av utpendlingen fra Øyer går nær ¾ til Lillehammer, Gausdal og Ringsaker. I tillegg kommer et stort antall (87) til Oslo og 220 til ikke spesifiserte kommuner.
- ❖ Fra Gausdal pendler over 80 % av pendlerne til Lillehammer, Øyer, Ringsaker og Gjøvik. I tillegg pendler 92 til Oslo og 194 til ikke spesifiserte kommuner.
- ❖ I denne gruppen av kommuner har Ringebru det nest beste driftsresultatet, men har nest høyest netto lånegjeld. Driftsinntektene pr innbygger i Ringebru er høgest blant disse kommunene.

Andre sammenslutningsalternativer finnes selvsagt. Beskrivelsen av de to er ikke ment som en innsnevring av Ringebru kommunes valg, men som en illustrasjon av alternativer hvor forskjellene er størst.

I denne sammenhengen bør vi også søke å bringe på det rene hva som er fordelene ved større kommuner (f. eks. der Ringebru inngår), og hva ulempene består i.

	Fordeler	Ulemper
Stor kommune	• Mer variert næringsliv og befolkningssammensetning • Mindre sårbar for endringer i arbeidsliv og befolkning • Lettere tilgang høy fagkompetanse – større samlet kompetanse • Større fagmiljøer – mindre sårbarhet for personellendringer	○ Fysiske avstander blir større ○ Økt "mental" avstand mellom innbyggere og administrasjon og tjenesteapparat ○ Økt avstand mellom folkevalgte og innbyggere
Liten kommune	○ Nærhet mellom folkevalgte og innbyggere ○ Nærhet mellom administrasjon/tjenesteapparat og innbyggere ○ God lokalkunnskap hos folkevalgte og administrasjon/tjenesteapparat bidrar til lokalt tilpassede løsninger	○ Nærhet – ulempen ved at "alle kjenner alle" ○ "Speilvending" av fordelene ved stor kommune

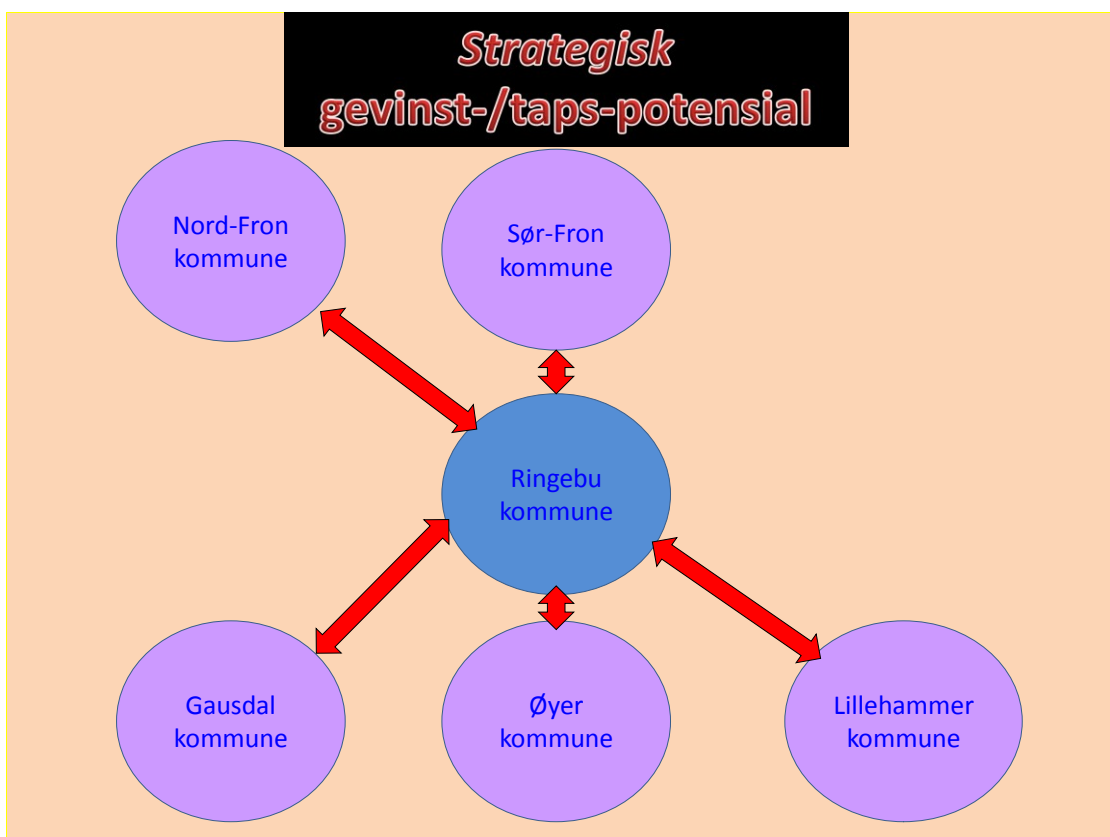
Strategigruppa legger til grunn at det ikke finnes noen optimal kommunestørrelse for alle typer oppgaver.

Videre: hvordan kan staten og kommunene skape en kommunereform som blir mer vellykket enn den danske?

- Ta vare på fordelene ved å være stor kommune
- Begrense ulempene ved å være stor kommune
- Kompensere for ikke å ha småkommunefordeler

6. Ringebus strategiske posisjoner og interesser

Strategigruppa har begynt på den krevende øvelsen å analysere gevinst- og tapspotensialene i forhold til hver enkelt av de mulige sammenslutningskommunene. Vi kjenner vår egen kommune godt, men kjenner vi de andre kommunene godt nok til å vite hva vi kan vinne og tape på å gå inn i en ny kommunal enhet sammen med dem?



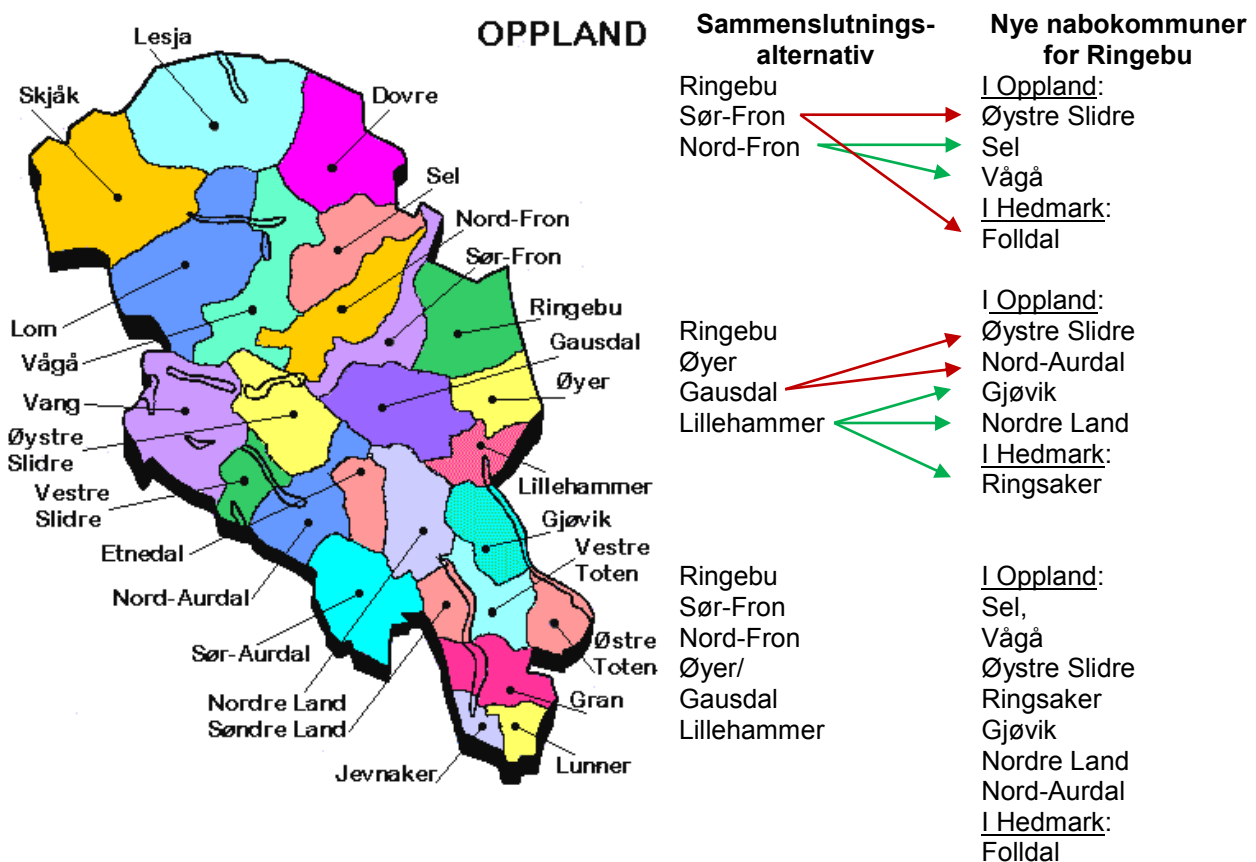
I en sluttavveining vil balansen mellom 'bidrag og belønning' for Ringebu-samfunnet veie tungt. Ringebu kan imidlertid ikke regne med å kunne velge fritt hvilke kommuner som vil inngå i ulike konstellasjoner.

Oversikten over hva Ringebu kan bidra med inn i en sammenslutningskommune har naturligvis også sitt motstykke: hvilke minusfaktorer foreligger som gir negative bidrag for Ringebu inn i en sammenslutningskommune?

Både på pluss- og minussida er det svært store sjanser for å foreta feilvurderinger på grunn av fordommer og uvitenhet. Stemmer vårt kommunale selvilde med omverdenens bilde av oss – og omvendt?

"Analysene" kan være et bakteppe når vi går inn i tosidige dialoger med nabokommunene.

Kommunesammenslutning som Ringebru blir en del av, gir nye nabokommuner ved ulike sammenslutningsalternativer. Det åpner nye grensesnitt for ressursforvaltning, samarbeid, muligheter - og konflikter ?



Tilsvarende vil kommunesammenslutninger som omfatter Ringebus nye nabokommuner gi større nabokommuner og nye samarbeidskonstellasjoner – i Nord-Gudbrandsdal, Valdres, Land, Toten, Hamarregionen og Østerdalen. Spesielt innenfor reiselivet vil dette kunne gi positive impulser. Økt tyngde i samferdselspolitikken og i arealforvaltningen er andre muligheter.

	Ringebru som del av en ny kommunal enhet
Øystre Slidre Nord-Aurdal (Valdres)	❖ Beitostølen ❖ Link til Valdres
Sel Vågå	❖ Link til Jotunheimen
Gjøvik Nordre Land	❖ Link til Vestoppland
Ringsaker	❖ Sjusjøen ❖ Tyngde i villreinforvaltningen i østfjellet – også konflikt-muligheter (private Pihlske)
Folldal	❖ Nasjonal turistveg Rondane

7. Økonomi som virkemiddel i reformen

I dokumentet "*Meldingsdel i kommuneproposisjon 2015 (Prop. 95 S) Kommunereform*" presenterte regjeringen de økonomiske virkemidlene i reformperioden. De er senere endret når det gjelder støtte til mindre sammenslutningskommuner.

Dekning av engangskostnader i forbindelse med kommunesammenslutning:

Antall kommuner og innbyggere i sammenslåingen	0-19 999 innbyggere	20- 49 999 innbyggere	50- 99 999 innbyggere	Over 100 000 innbyggere
2 kommuner	20 000 000	25 000 000	30 000 000	35 000 000
3 kommuner	30 000 000	35 000 000	40 000 000	45 000 000
4 kommuner	40 000 000	45 000 000	50 000 000	55 000 000
5 eller flere kommuner	50 000 000	55 000 000	60 000 000	65 000 000

Reformstøtte:

Antall innbyggere i sammenslåingen	Reformstøtte
0-14 999 innbyggere	5 mill.
15 000- 29 999 innbyggere	20 mill.
30 000- 49 999 innbyggere	25 mill.
Over 50 000 innbyggere	30 mill.

Disse virkemidlene kommer i tillegg til gjeldende regler om inndelingstilskudd. Det innebærer at sammensluttede kommuner får beholde tilskudd som om de var to (eller flere) kommuner i 15 år etter sammenslutningen. Deretter trappes tilskuddet ned.

I følge Prop. 95 S vil disse virkemidlene bli gjort gjeldende for kommuner som slår seg sammen i reformperioden. Det vil si sammenslåinger der det er fattet nasjonale vedtak innen 1.1.2018.

Her er eksempler på hvordan noen sammenslutningsalternativer kommer ut etter de nye virkemidlene:

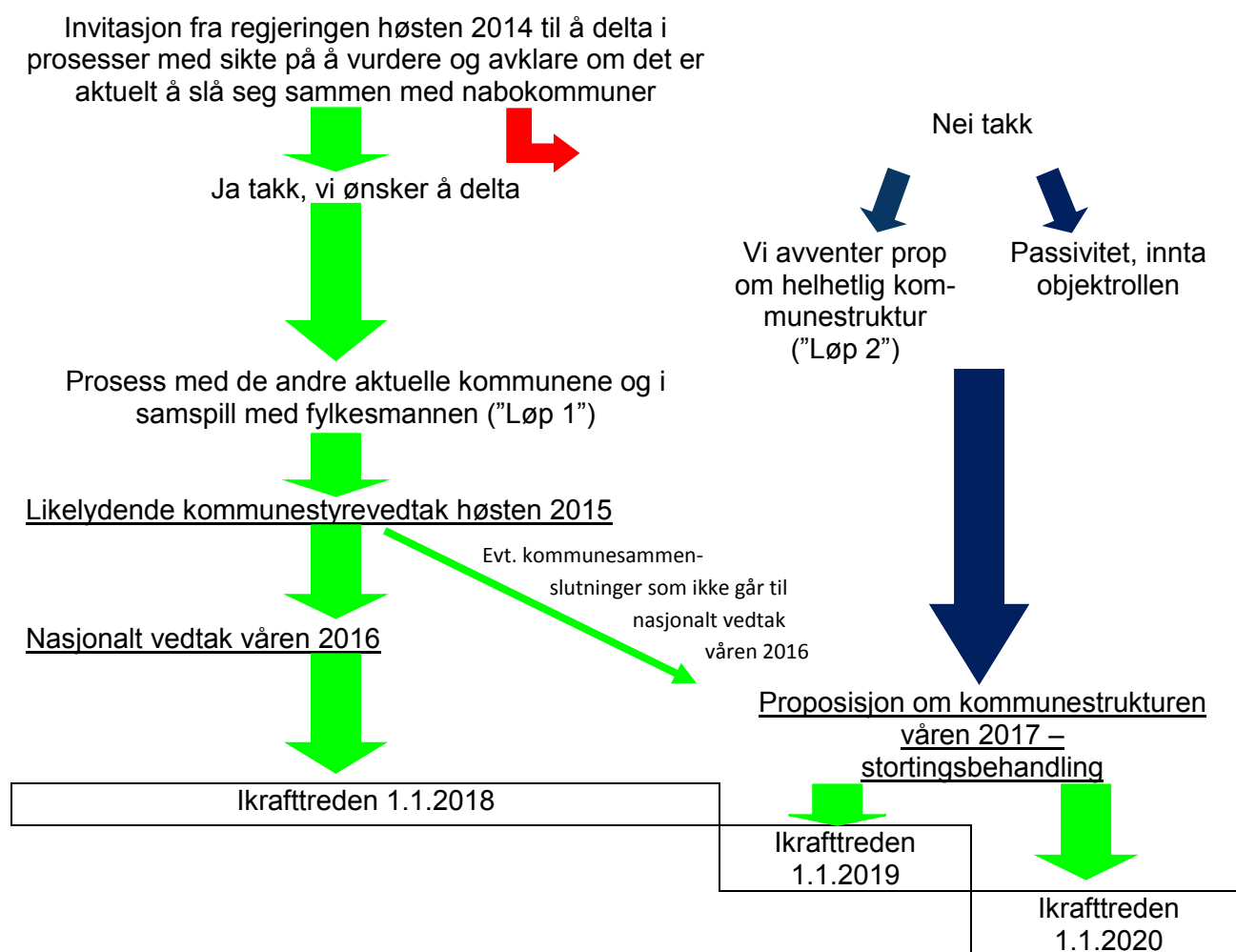
	Antall innbyggere	Dekning av engangskostnader	Reformstøtte	Sum
Ringebu og Sør-Fron	7.700	20 mill	5 mill	25 mill
Ringebu, Sør-Fron og Nord-Fron	13.465	30 mill	5 mill	35 mill
Ringebu og Øyer	9. 600	20 mill	5 mill	25 mill
Ringebu, Øyer, Gausdal og Lillehammer	42.840	45 mill	25 mill	70 mill
Ringebu, Sør-Fron, Øyer og Gausdal	19.040	40 mill	20 mill	60 mill
Ringebu, Sør-Fron, Nord-Fron og Øyer	18565	40 mill	20 mill	60 mill
Ringebu, Sør-Fron, Nord-Fron, Øyer og Gausdal	24805	55 mill	20 mill	75 mill
Ringebu, Sør-Fron, Øyer, Gausdal og Lillehammer	46.040	55 mill	25 mill	80 mill
Ringebu, Sør-Fron, Nord-Fron, Øyer, Gausdal og Lillehammer	51.805	60 mill	30 mill	90 mill

I tillegg vil kommunene få dekket kr 100.000 til utgifter til informasjon og folkehøring.

Strategigruppa har ikke drøftet om og i tilfelle på hvilken måte de økonomiske virkemidlene skal påvirke Ringebu kommunes veivalg. Strategigruppa mener at de økonomiske «gulrøttene» i tilfelle vil være et marginalt moment ved avveining mellom flere alternativer.

8. Prosessen og framdriften

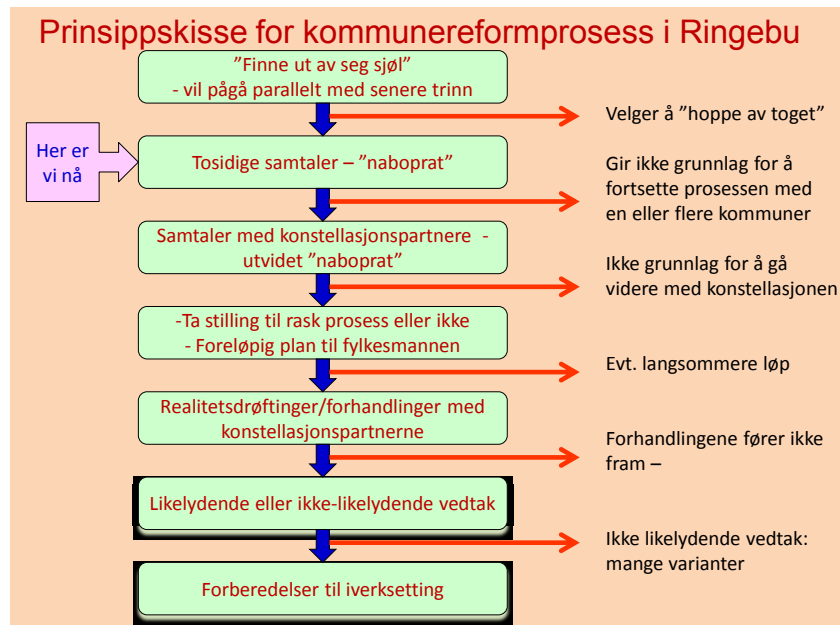
I Prop. 95 S side 46 flg. beskriver regjeringen organiseringen av reformprosessen (kap. 4.7) og framdriftsplan og milepæler (kap. 4.8). Regjeringen har lagt opp til en prosess og framdrift som innebærer en valgmulighet for kommunene. De som har kommet lengst i sine interne prosesser og prosesser sammen med nabokommuner som er aktuelle for sammenslåing, kan kjøre et raskere løp og få gjennomført sammenslutningen før regjeringen og Stortinget tar "det store grepet". I sistnevnte er det ikke gitt at prinsippet om frivillighet vil bli fulgt. Skissemessig kan regjeringens framdrift illustreres slik:



Spørsmålet er ikke om Ringebu skal gå inn i en kommunereformprosess, men hvordan og på hvilke premisser. Det er det siste strategigruppa skal forsøke å gi råd til kommunestyret om. Det er ikke med dette sagt at Ringebu kommune skal gå inn for sammenslutning med andre kommuner. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har uttalt at *"Det er viktig at alle kommunar gjennomfører lokale prosessar knytt til kommunereforma og melder tilbake innan fristen."* Fristen er våren 2016. Som alle andre kommuner er Ringebu dermed utfordret til å foreta en grundig vurdering av hvorvidt kommunen bør slå seg sammen med andre kommuner. Hvis Ringebu ikke vil gå inn i noen

kommunereformprosess, er muligheten til stede for at kommunen blir 'objekt' for andre kommuners og statens vurderinger av hva som er hensiktsmessig kommunestruktur i vårt område.

Kommunens valg under veis i prosessen kan illustreres ved følgende flytdiagram:



Den prosessen som må utformes, vil bli både komplisert og komprimert i tid. Mange krav må stilles til prosessen. Lista tar ikke sikte på å være uttømmende:

- Kommunestyret skal ha den overordnede styringen og gjøre vedtak om de viktige veivalgene. Med det tempoet som fylkesmannens prosjektplan legger opp til, vil orientering om kommunereformprosessen måtte bli en fast post på kommunestyremøtene – som sak eller referat.
- Mellom kommunestyrebehandlingene forankres aktiviteter og prosesstrinn i strategigruppa.
- Ringeby kommune går åpent inn i prosessen uten forutinntatte standpunkter. Beslutninger skal tas på et tilstrekkelig fakta- og vurderingsgrunnlag.
- De ansatte i Ringeby kommune og deres organisasjoner skal involveres og høres under veis i prosessen.
- Innbyggerne i kommunen skal involveres og høres under veis i prosessen.
- Ringeby kommune bør samarbeide med fylkesmannen om den prosessen som hun har iverksatt og med KS som medspiller.

På oppstartseminaret for kommunereformen 16.9.2016 ble det framført at det var viktig å presentere en kriseforståelse for å mobilisere innbyggernes engasjement for reformen. Som et motstykke ble det framhevet at en mulighetsforståelse pedagogisk kunne være minst like bra.

Strategigruppa mener ikke er grunnlag for å skape en kriseforståelse for å synliggjøre Ringeby kommunes eventuelle aktive deltakelse i kommunereformen. Strategigruppa ønsker å fokusere på muligheter.

I sin prosjektplan har fylkesmannen i Oppland skissert følgende milepæler:

Milepæl	Innhold
16. september 2014	Oppstartseminar med alle kommuner
10. desember 2014	Statlig politikk og forventninger er forankret i alle kommuner. Frist for foreløpig plan for arbeidet med kommunereform i kommunene
Desember 2014	Ekspertutvalget i regi av KMD legger fram en sluttrapport om kriterier kommunene bør oppfylle for å ivareta mulige nye oppgaver
Januar 2015	Eventuelle utredninger i regi av Fylkesmannen er gjennomført
Våren 2015	Stortingsmelding om oppgavefordeling
14. september 2015	Kommunevalg
1. desember 2015	Hvilke kommuner som er med i første runde av sammenslåing er avklart
April 2016	Fylkesmannen har gitt sin analyse til KMD av vedtak i første runde
Mai 2016	Kongelig resolusjon - sammenslåinger første runde
Vår 2016	Vedtak i øvrige kommuner
Høst 2016	Fylkesmannen gir sin analyse av kommunestrukturen i Oppland
Juni 2017	Stortingsbehandling av ny kommunestruktur

Denne framdriften vil måtte være førende for prosessen i Ringeby kommune dersom vi velger å "ha handa på rattet." Det betyr at de må legges til grunn i Ringeby kommunes egen interne og mer detaljerte prosjektplan. Der vil det finnes noen viktige milepæler eller vegkryss hvor kommunen kan ha anledning til å "stige av toget." Fra et visst tidspunkt hvor Ringeby eventuelt beslutter å delta i en videre prosess sammen med andre kommuner, må prosjektplanen for disse kommunene samordnes når det gjelder milepæler. Prosessen mellom milepælene vil det imidlertid kunne være opp til hver enkelt kommune å avgjøre (involvering av aktuelle målgrupper og på hvilken måte).

Strategigruppa legger til grunn at involvering av berørte parter bør skje på ulike måter, gjennom ulike kanaler og forskjellig på ulike stadier:

- 1 I en tidlig fase: informere – hvorfor engasjerer kommunen seg i kommunereformarbeidet, hvem gjør hva, hvilke milepæler er satt opp
- 2 Når flere brikker er på plass (prosjektplan, nye oppgaver til kommunene, resultat av nabopratt, mm): dialog med berørte interesser (kommunens ansatte, innbyggerne, næringslivet, ...)
- 3 Når kommunen står overfor viktige veiskiller: påvirkning og medbestemmelse – kommunen skal lytte til og ta hensyn til innspill og synspunkter som mottas.

Ringebu kommune må ta stilling til disse spørsmålene:

a) Vil Ringebu kommune delta i en reformprosess sammen med andre kommuner?	Beslutning om å delta i reformprosess tas av kommunestyret.
b) Hvilke kommuner skal Ringebu delta i en reformprosess sammen med?	Dette spørsmålet handler om valg av <i>retning</i> for reformprosessen (nordover eller sørover – eller begge deler). Grunnlaget for dette valget er dels faktaanalyser, dels strategiske vurderinger av hva som tjener innbyggerne og næringslivet i Ringebu best, og dels beror det på hvilke valg nabo-kommunene foretar. For å delta i en samarbeids-konstellasjon må selvsagt alle de aktuelle kommunene være enige om det. De uformelle samtalene med nabokommunene som Ringebu kommune fører i november, er viktige premisser for valget. Beslutningen om valg av samarbeidskonstellasjon tas av kommunestyret.
c) Hvilket tempo skal Ringebu kommune velge i reformprosessen?	Alternativene framgår av diagrammet side 19. Heller ikke på dette spørsmålet står Ringebu kommune fritt til å velge. Den konstellasjonen som velger å gjennomføre en felles reformprosess, må rimeligvis velge samme tempo. Flere nabo-kommuner har varslet at de ønsker å delta i det raskeste løpet – med nasjonalt vedtak i 2016 og gjennomføring fra 1.1. 2018. Beslutning om valg av tempo for Ringebu kommune tas av kommunestyret.

Strategigruppa gir følgende anbefalinger til kommunestyret

a) Ringebu kommune velger å delta i en reformprosess. Grunnene for anbefalingen ligger i drøftingen tidligere i dette dokumentet og i en vurderingen av at alternativet «å stille seg på sidelinja» er det ugunstigste for kommunen.

b) Det gjennomføres dialogmøte(r) med innbyggerne før beslutningen om konstellasjon for reformprosess vedtas av kommunestyret. I tillegg må det gis god informasjon til innbyggerne gjennom ulike kanaler.

c) Valg av tempo i reformprosessen foretas tidligst samtidig med vedtak om konstellasjon.

d) Ringebu kommune går til drøftinger med aktuelle konstellasjonspartnere «med åpent sinn og blanke ark». Én forutsetning gjelder imidlertid: prosessen må ha som siktemål å etablere en NY KOMMUNE – ikke en utvidelse av en eller flere eksisterende kommuner. Den nye kommunen skal utformes og skapes av likeverdige samarbeidspartnere.

9 Plan for arbeidet med kommunereformen

9.1 Generelt om planen som fylkesmannen ber om

Fylkesmannen har i brev av 24.9.2014 bedt «... om at alle kommuner, alene eller i fellesskap, utarbeider en plan for arbeidet med kommunereformen. I arbeidet med planen ber vi dere konkretisere

- Hvordan kommunen vil arbeide med faktagrunnlag og utredninger
- Administrative og politiske forankringer og prosesser
- Hvordan tjenesteproduksjon, samfunnsutvikling, kommuneøkonomi og lokaldemokrati skal analyseres og diskuteres i forhold til målene for reformen
- Hvordan kommunen vil ivareta forankring og involvering av innbyggerne, næringsliv og andre interessegrupper i kommunen
- Kommunens utfordringer og muligheter i et langsiktig perspektiv
- Prosess med nabokommuner, og hvilke kommuner dere konkret vil jobbe med
- Framdriftsplan og milepæler, herunder formelle vedtak»

Innledningsvis vil Ringebu kommune uttrykke hvordan kommunen oppfatter fylkesmannens begjæring om en plan for arbeidet med kommunereform.

For det første forstår kommunen det slik at fylkesmannen vil ha en bekreftelse på at Ringebu kommune tar utfordringen fra Stortinget og regjeringen når det nå er på det rene at det er parlamentarisk flertall for å gjennomføre en kommunereform. Det har Ringebu kommunestyre tatt inn over seg, og har i et vedtak allerede i februar 2014 uttalt at kommunen vil ta aktivt del i de forestående prosessene.

For det andre oppfatter vi det slik at kommunene bes om å dokumentere at arbeidet med kommunereform gis det alvor og den prioritering som en så omfattende og kompleks sak krever. Ringebu kommune bekrefter at arbeidet med kommunereform gis høy prioritering. Det har pågått i strukturert form siden mars 2014. Nærmere presentasjon av arbeidsformen gis nedenfor.

9.2 Hvordan kommunen vil arbeide med faktagrunnlag og utredninger

Arbeidet med kommunereformen må bygge på riktige og relevante fakta for Ringebus og andre kommuners nå-situasjon, og pålitelige prognoser for relevante sider ved samfunnsutviklingen framover. Kommunen er imidlertid bevisst på at en ikke *utreder* seg fram til den beste eller optimale tilpasningen til kommunereformen. Ringebu kommune vil også bruke kvalitative metoder i form av strategiske vurderinger av "gevinst- og tapspotensial" ved ulike sammenslutningsalternativer og konstellasjoner.

Faktaframstillinger og utredninger vil bli holdt på et nøkternt nivå med streng prioritering av hva som er relevant og nødvendig. Eksempler på tema som må belyses nærmere er

- Inndelingen i arbeidsgiveravgiftssoner

- Kraftinntekter
- Utmarksinteresser og viltforvaltning

Disse spørsmålene er av betydning for alle eller flere kommuner, og Ringebu kommune vil ta dem opp med fylkesmannen for å få dem besvart eller videresendt til rett myndighet.

Fylkesmannens ”hvordan”-spørsmål vil Ringebu kommune dele opp slik:

- a) Hvem – plassering av ansvar for å utføre de ulike oppgavene
- b) Hvordan – om arbeidsformen
- c) Kilder og kildebruk
- d) Eventuelt samarbeid om disse spørsmålene

- a) Hvem som utfører arbeidet med faktainnhenting og –framstilling

Det overordnede ansvaret for kommunereformprosessen lokalt ligger hos kommunestyret. Det løpende arbeidet foretas av ei strategigruppe som består av formannskapet pluss representanter for de partiene som har plass i kommunestyret, men ikke i formannskapet. I tillegg deltar rådmannen eller en stedfortreder for rådmannen. Gruppen dekker dermed hele det politiske spekteret i Ringebu.

- b) Hvordan – om arbeidsformen

Arbeidet i strategigruppen foregår som en kreativ og kollektiv prosess der alle har ansvar for å belyse de spørsmålene som tas opp og for å komme med innspill. Behandlingen i gruppen kommer til uttrykk i et rullerende notat som endres og utvikler seg hele tida. Rådmannen deltar i denne prosessen på lik linje med de folkevalgte. Hensikten med denne arbeidsformen er å gjøre premissene for gruppas konklusjoner synlige og etterprøvbare for kommunestyret.

Det er tilrettelagt en lokal ordning med prosjektkoordinator/rådgiver for å sikre kommunen nødvendig kapasitet og kompetanse i arbeidet med gjennomføring av prosessen. Prosjektkoordinator er en lokal folkevalgt med frikjøpt tid til arbeidet, som rapporterer til strategigruppen. Spørsmål om ressursbruk og saksunderlag for formell saksbehandling rapporteres til rådmannen.

Ringebu kommunes kontaktperson overfor fylkesmannen i spørsmål om kommunereform er prosjektkoordinator Berulf Vaagan.

- c) Kilder og kildebruk

Kommunens holdning er at vi trenger et *tilstrekkelig* faktagrunnlag. Formålet med faktainnhenting er å identifisere spørsmålsstillinger som er av *vesentlig betydning* for kommunen ved de veivalgene som må gjøres. I stedet for å samle inn og bearbeide mest mulig fakta, er avgrensing nødvendig – med hensyn til omfang, detaljeringsgrad, relevans og om informasjonen er av vesentlig betydning for de avgjørende vurderingene.

Sentrale kilder er

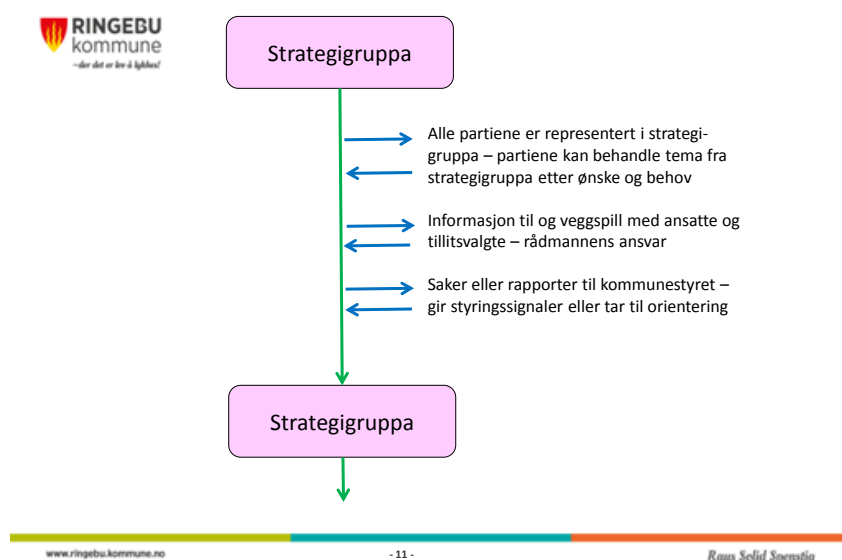
- ❖ Regjeringens utredningsverktøy på nettstedet www.nykommune.no/
- ❖ SSB statistikker og Kostra-tall
- ❖ Kommunebarometeret
- ❖ Kommuneplanens samfunnsdel
- ❖ NHOs nærings-NM

d) Eventuelt samarbeid om faktagrunnlag og utredninger

På det eventuelle stadiet i prosessen hvor det blir etablert kommunekonstellasjoner som sammen skal ta stilling til *"om de skal ta toget sammen"* og hvilket *"tog"*, må det utarbeides et felles sett med fakta og faktabaserte premisser.

9.3 Administrative og politiske forankringer og prosesser

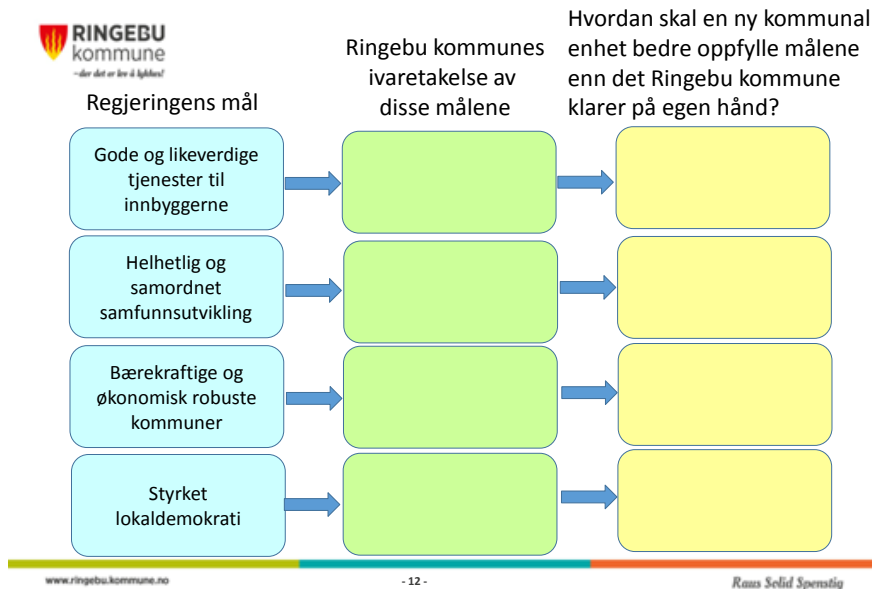
Beskrivelsen av administrative og politiske forankringer og prosesser er i hovedsak gitt i avsnitt 9.2. I Ringeby kommune har strategigruppa ansvaret for å sikre framdrift og innhold i kommunereformprosessen. Administrative og politiske forankringer kan illustreres slik:



Dette arbeidet utføres i egen regi. Etter nabodialogene (se nedenfor) og når eventuelle konstellasjoner er på plass, vil arbeidet bli samordnet med andre kommuner.

9.4 Hvordan tjenesteproduksjon, samfunnsutvikling, kommuneøkonomi og lokaldemokrati skal analyseres og diskuteres i forhold til målene for reformen

Dette spørsmålet handler om framstille denne typen data som et godt tilrettelagt beslutningsgrunnlag i den videre prosessen. Dette dreier seg ikke bare om faktisk og målbar måloppnåelse av det som regjeringen har satt som mål for kommunereformen. Spørsmålet handler også om innbyggernes *opplevde* grad av måloppnåelse. Utfordringen for Ringeby kommune kan illustreres slik – der de tomme boksene skal fylles ut med fakta og vurderinger:



Et omfattende materiale står til rådighet for gi svar på hvordan Ringebu kommune faktisk ivaretar regjeringens mål nå og hvilke utfordringer kommunen har. Eksempler på slike kilder er

- ❖ Kommuneplanens samfunnsdel
- ❖ Handlingsplan for lokaldemokrati
- ❖ Kommunens årsberetning
- ❖ Kostradata
- ❖ Innbyggerundersøkelsen 2014
- ❖ Data fra Lillehammer, Øyer og Gausdal fra 2005/2006

Her bør det ligge til rette for å utarbeide og sammenstille data for flere kommuner samlet.

For Ringebu kommune er det helt essensielt å få påvist eller å bli overbevist om at en ny og større kommunal enhet som Ringebu inngår i, blir bedre i stand til å oppfylle målene for kommunereformen.

9.5 Hvordan kommunen vil ivareta forankring og involvering av innbyggerne, næringsliv og andre interessegrupper i kommunen

Ringebu kommune er svært opptatt av at alle berørte interesser og alle relevante synspunkter skal bli hørt i prosessen rundt kommunereformen. På nettstedet *kommunetorget.no* er det gitt omfattende forklaring på begrepet forankring. Strategi-gruppa i Ringebu kommune har lagt til grunn en slik progresjon i involvering:

- 1 Informere når vi har noe å informere om
- 2 Føre dialog når vi har noe å snakke om
- 3 Invitere til påvirkning og medbestemmelse ved viktige veivalg

Strategigruppa har gått ut med bred informasjon om kommunereformen i artikler i GD og Dølen. Kommunikasjonskanalene vil variere med målgruppene. Ringebu næringsforum vil være en arena for informasjon til og dialog med næringslivet. Kommunen har et stort ansvar for å informere godt for at råd og synspunkter skal ha størst mulig verdi i beslutningsprosessen. Forankring er ikke å styre etter ureflektert synsing.

Ringebu kommune kommer til å lage en plan for informasjon og involvering der form og medievalg vil bli behandlet. Aktuelle kilder til denne planen vil være ideheftet fra KS 2013 "Hvordan involvere innbyggerne" og KMDs veileder "Veien mot en ny kommune."

Informasjon og involvering er en type oppgave som langt på vei vil være like i de fleste kommunene. Samarbeid med andre kommuner, fylkesmannen og KS er derfor aktuelt. Ansvar for informasjon vil være plassert på strategi-gruppa og rådmannen. Alle kommuner som går gjennom reformprosessen og som fatter kommunestyrevedtak innen sommeren 2016 vil få utbetalt kr 100.000,- til dekning av utgifter knyttet til informasjon og folkehøring.

9.6 Kommunens utfordringer og muligheter i et langsiktig perspektiv

Demografi – særtrekk og utviklingsmuligheter

Framskrivning viser at folketallet vil stige fra 4.496 ved utgangen av 2012 til 5.130 i 2040. Ulike forhold kan påvirke utviklingen av folketallet opp eller ned (for eksempel arbeidsinnvandring). Alderssammensetningen har stor betydning for tilrettelegging av tjenestetilbud, boliger, infrastruktur og tettsteder. Ringebu har en positiv netto innpendling fra kommunene i nærområdet. Utbygging av E6 reduserer avstander i området, og Lillehammer er i dag innenfor en akseptabel dagpendlingsavstand. Antall sysselsatte viser en nedgang på 98 personer i 5-årsperioden 2006-2010. Omsetning innen varehandel i Ringebu har hatt en økning i perioden. Lokal varehandel har vist størst økning i regionen i årene etter 2010.

Ringebu kommune er en stor hyttekommune med i underkant av 4.000 hytter, hvor Kvitfjell og Venabygdsfjellet er de viktigste destinasjonene. Dette gir betydelige ringvirkninger bl.a. i form av arbeidsplasser og økt handel. Kommunene i Midt-Gudbrandsdalen og Sør-Gudbrandsdalen samarbeider innenfor reiseliv.

Tilgang på arbeidsplasser og boliger er grunnleggende for det å skape vekst og velferd. Vi ser tendenser til at bolyst blir en stadig viktigere bosettingsfaktor i forhold til tilgangen på arbeidsplasser i nærområdet.

Kommunen ønsker å utvikle Ringebu sentrum til det attraktive midtpunkt i Gudbrandsdalen. Som et resultat av et langsiktig arbeid med sentrumsutvikling, fikk Ringebu kommune Statens bymiljøpris for 2011. Satsing på gode møteplasser, lokale spesialforretninger, strategisk planlegging og en offensiv handelsstand er viktige suksessfaktorer frem mot denne prisen. Ringebu kommune har etablert et bolystprosjekt for å styrke kommunens attraktivitet framover. I dette arbeidet står videre utvikling av Landsbyen Ringebu sentralt. I Ringebu sentrum startes ved nyttår

et «stasjonsbyprosjekt» i samarbeid med Jernbaneverket, Statens vegvesen og Oppland fylkeskommune. Kommunen har også opprettet stilling som næringssjef.

Kommunen har i inneværende valgperiode gjennomført et planløft med et oppdatert styringssystem og et godt faglig og politisk grunnlag for videre utvikling av kommunen. Kommunen har et etablert planfaglig miljø. Kommuneplanens samfunnsdel er revidert og arealdelen er under behandling. Helse- og omsorgssektoren har gjennomgått en omforming. Ringeby er fra 2011 lokalsamfunn med MOT. Det pågår et viktig arbeid for utvikling av Ringeby-skolen som læringsmiljø og –arena. Bl.a. har det vært etablert et samarbeid med Utdanningsdirektoratet sitt Veilederkorps fra 2012. Utgangspunktet i samfunnsdelen innenfor oppvekstområdet er å sørge for god forankring av en helhetlig og lokalt tilpasset opplæringspolitikk hos en bevisst skoleeier. Energi- og klimaplan for Ringeby kommune ble vedtatt i 2009. Planen er under revisjon. Næringsplan er utarbeidet. En oppdatert interkommunal risiko- og sårbarhetsanalyse for Midt-Gudbrandsdalen er vedtatt som kommunal ROS (K-sak 105/13), og utgjør et viktig plandokument for forebygging og viktige innspill i kommuneplanarbeidet. Beredskapsplan og evakueringsplan er oppdatert i 2014. Et utvidet prosjekt på forebygging av flom og skred har foreløpig strandet på finansiering. Integrering og likestilling i lokalsamfunnet er satt fokus på blant annet gjennom arrangementet «Multikulti» i Ringeby sentrum, der innvandrere får vise fram sine mattradisjoner og der dans og musikk er viktige elementer i samhandling.

Utfordringer og muligheter som påvirkes av kommunestruktur

Midt-Gudbrandsdalen er et relativt næringssvakt område (jf. Nærings-NM) der større kommuner kan opptre med mer helhetlige grep. Dette gjelder ikke minst satsing overfor landbruksnæring og infrastruktur i reiselivsnæring. I dagens situasjon er det imidlertid ikke noe entydig bilde om at det er de største kommunene som har den tydeligste satsingen. Det kan derfor like gjerne være ambisjon og prioritering som er utslagsgivende, og ikke kommunestørrelse.

Det kan være fordelaktig å se arealplanlegging, spesielt for bosetting, uavhengig av dagens kommunegrenser.

På tjenesteområder hvor det kunne være utfordrende å opprettholde robuste fagmiljø er det pr dato etablert interkommunale samarbeidsordninger. Ringeby kommune har ingen spesielle utfordringsområder knyttet til sårbarhet, kompetanse eller kvalitet pr dato. Utfordringer på fagområder kan for øvrig like gjerne skyldes forhold i egen organisering og ledelse som kommunens størrelse. Kommunen er likevel klar over de utfordringene vi møter bl. a. med økt bruk av rettighetslovgivning for innbyggerne og tilhørende krav til kompetanse og kapasitet i saksbehandlingen. Konkurransen om høy faglig kompetanse kan bety store utfordringer for mindre kommuner som ikke kan tilby brede og spisse kompetansemiljø.

Interkommunalt samarbeid

Ringebu kommune samarbeider med nabokommunene i nord og sør på mange områder. Kommunen er selv vertskap for fire samarbeidsordninger sammen med Sør-Fron/Nord-Fron; barnevern, skatt og regnskap, brann og redning samt renovasjon. Kommunen samarbeider med Sør-Gudbrandsdalen innenfor helseområdet; både legevakt, diverse helsefaglige områder, intermedisærplasser og øyeblikkelig hjelptilbud.

Samarbeidsordningene i Midt-Gudbrandsdalen er underlagt folkevalgt styring i eget representantskap. Samarbeidet med Sør-Gudbrandsdalen er et administrativt samarbeid uten folkevalgt nemnd.

Ringebu kommune er geografisk heldig stilt som kan samarbeide i flere retninger ut fra hva som er hensiktsmessig på ulike fagområder. På flere områder kunne dagens gode samarbeid med Sør-Fron vært utvidet til hele Midt-Gudbrandsdalen.

Interkommunale samarbeidsordninger fungerer jevnt over godt, og representerer i de fleste tilfeller robuste fagmiljø. Det er kulturforskjeller mellom kommuner, men dette fører i begrenset grad til samarbeidsutfordringer. Samarbeidsordningene medfører også at kommunene utfordrer hverandre positivt, og sånn sett oppnår en merverdi.

OVERSIKT 2012:	Kontorkommune	Årsverk 2011	Budsjett 2012 1000 kr	Merknad
MGBrannvesen	Ringebu	ca 9 (+3)	15.200	3 årsv = utrykning / overtid
MGRenovasjon	Ringebu	7,6	19.488	
MGBarnevern	Ringebu	4,4	1.326	
MGSkatt og regnsk	Ringebu	7,8	2.949	
sum		28,8	38.963	(+ 3 årsverk)
Frya Renseanlegg	Sør-Fron	2,5	4.320	
MGL	Sør-Fron	7,8	6.106	
MGPP	Sør-Fron	6,7	5.070	
sum		17	15.496	
Geodata	Nord-Fron	0,5	867	
Ung i Midtdalen	Nord-Fron	1	1.027	
Regionrådet	Nord-Fron	1	768	
Idrett og skole	Nord-Fron	1		Fra 2012
sum		2,5	2.662	
Legevakt	Lillehammer			
Intermediært tilbud	Lillehammer			
Div helsefaglig smb	Lillehammer			
Øyeblikkelig hjelp	Lillehammer			

Ringebu kommune deltok i årene 2010-2012 i prosjekt vedr samhandlingsreformen med Lillehammer-regionen, der ikt-konsekvenser var et delprosjekt. Kommunestyret vedtok å videreføre samarbeidet på permanent basis.

Det må understrekes at etablerte samarbeidsordninger ikke nødvendigvis må brytes opp selv om nye kommunale enheter ikke er sammenfallende med eksisterende samarbeidsordninger.

9.7 Prosesser med nabokommuner, og hvilke kommuner Ringebu konkret vil jobbe med

Etter et relativt grundig internt forarbeid i egen kommune har Ringebu kommune tatt initiativ til å gjennomføre tosidige samtaler med fem nabokommuner. Disse ventes å være fullført når fristen for levering av planen til fylkesmannen utløper 10. desember.

Gjennom strategigruppas arbeid har Ringebu kommune definert hvilke kommuner det er aktuelt å gå i dialog med for å avklare om, og på hvilke premisser, det er grunnlag for å gå videre i reformprosessen sammen. Ringebu er en del av Midt-Gudbrandsdal-regionen sammen med Sør-Fron og Nord-Fron kommuner. Foruten det regionale partnerskapssamarbeidet har disse tre kommunene flere felles interkommunale samarbeidsordninger. Dessuten har to av disse tre kommunene egne samarbeidsordninger seg i mellom - i ulike konstellasjoner - på andre områder. Det er derfor ingen tvil om at Ringebu kommune må gå i dialog med Sør-Fron og Nord-Fron kommuner om kommunereformen.

Også med kommunene i Lillehammerregionen har Ringebu kommune samarbeid på tunge områder, spesielt samhandlingsreformen, se ovenfor. Ringebu kommune har derfor valgt å invitere kommunene Øyer, Gausdal og Lillehammer til tosidige uformelle samtaler.

Den eneste nabokommunen som Ringebu ikke har tatt kontakt med om kommune-reform, er Stor-Elvdal i Hedmark – til tross for at en del av Stor-Elvdal, Sollia, fram til 1863 var en del av Ringebu kommune. Vegforbindelsene til Stor-Elvdal er så vidt lange og usikre vinterstid at dette gir seg selv.

Erfaringene fra «nabopraten» med de fem kommunene vil bli fulgt opp med interne drøftinger i strategigruppa i Ringebu. Sammen med tilgjengelig faktainformasjon og strategiske analyser vil disse samtalene utgjøre grunnlaget for kommunens første store vegvalg: hvilken konstellasjon av kommuner som vil bli prioritert for videre kommuneplanprosess. Eventuelt kan det bli spørsmål om å operere med flere alternativer med prioritert rekkefølge. Tilsvarende vurderinger vil ventelig de andre kommunene som Ringebu kommune har ført nabosamtaler med, foreta. Etter de kommuneinterne vurderingene vil ny kontakt mellom de mulige konstellasjons-partnerne følge, og det er tid for å konkludere: «Samme tog til samme destinasjon» eller ingen «togreise» sammen.

9.8 Framdriftsplan og milepæler, herunder formelle vedtak

Ringebu kommune vurderer samarbeid om kommunereformprosess både nordover og sørover. Før kommunen kan ta stilling til hvilket tempo som skal velges, vil kommunen ha gjennomført en god prosess omkring valg av samarbeidspartnere som er mest aktuelle til å inngå i en reformkonstellasjon. For å starte en slik prosess, må alle kommunene i konstellasjonen være enige om å kjøre det samme løpet.

I november 2014 har Ringebu kommune nabosamtaler med nabokommunene. Disse samtalene må deretter evalueres og inngå i det samlede beslutningsgrunnlaget for

valg av samarbeidsretning og –partnere. Valg av samarbeidspartnere er etter Ringeby kommunes oppfatning så viktig at det bør skje etter en dialog med innbyggerne. Det samme gjelder tempoet i reformprosessen. Utfallet av nabosamtalene er ikke avgjort på forhånd. Det er flere mulige utfall av kommunens valg av tempo og samarbeidsretning eller ønsket konstellasjon. De ulike utfall vil innebære ulike prosessløp, og Ringeby kommune vil forberede seg på alle.

Av de grunnene som er beskrevet foran kan Ringeby kommune ikke lage en rettlinjert framdriftsplan for reformprosessen ennå. De nærmest forestående trinnene kan imidlertid skisseres slik:

Aktivitets- og framdriftsplan for kommunereformarbeidet

Skissen baseres på at Ringeby kommune har valgfrihet til å gjennomføre disse aktivitetene, andre kommuners framdrift kan forpurre planen.

Tid	Aktivitet	Ansvar
25.11.2014	Kommunestyrevedtak om plan til fylkesmannen	Kommunestyret
4.12.2014	Evaluering av nabosamtalene, drøfte konsekvenser og konkludere.	Strategigruppa
Innen 10.12. 2014	Drøfte opplegg for informasjon og innbyggerdialog. Finish på planen som skal til fylkesmannen - innsending	Formannskapet
Desember 2014	Rapport fra ekspertutvalget – drøftes i kommunens strategigruppe	Strategigruppa
Uke 2 – 3	Åpent/åpne folkemøte(r) for dialog om kommunereformen. (Ett felles for hele kommunen eller to eller flere som kommer tett på hverandre?)	Strategigruppa
20. januar 2015	Internt seminar/arbeidsmøte for kommunestyret – strategigruppa presenterer sine vurderinger og foreløpige konklusjoner mht tempo og retning. Kommunestyret drøfter og konkluderer med føringer for videre veivalg (tempo, retning og rekkevidde). Kommunestyrets valgmuligheter er flere.	Strategigruppa Kommune- styret
Uke 4	NB! Det er langt fra sikkert at Ringeby har valgfrihet på dette tidspunktet! Info til de kommunene som vi har ført nabosamtaler med og melding om vår valgte vei videre	Ordføreren
Uke 4 - 8	Invitere til og gjennomføre felles konstellasjonssamling. Den kan gi ulike konklusjoner og utfall: Konstellasjonen er enig om å gå videre med 'lyntoget' og er enig om premisser for løpet videre Konstellasjonen er enig om å gå videre med 'hurtigtoget' og er enig om premisser for løpet videre Konstellasjonen er <u>ikke</u> enig om å gå videre sammen. En eller flere kommuner 'setter ned foten'. Noen velger å gå videre og velger 'tog' og premisser. Hvis Ringeby velger 'å hoppe av': bli igjen 'på perrongen'? Velge å gå videre med en annen konstellasjon?  ➤ Hovedpunkter i innholdsluke innstillinger til kommunestyrene ➤ Samordnet forberedelse av saksforberedelse til kommunestyrene ➤ Organisering av løpet videre, f eks politisk ledet styrings-/prosjektgruppe ➤ Hovedtrekk i prosessen videre ➤ Forutsetninger som må avklares (f eks fra statlig side) ➤ Framdriftsplan med datofestede milepæler	Strategigruppa
Februar 2015	Kommunestyret behandler resultatet av fellessamlingen og gir retningslinjer for det videre løpet.	
Våren 2015	Stortingsmeldingen om nye oppgaver til kommunene. Denne meldingen vil utgjøre en vesentlig premiss for det videre arbeidet.	

